

Lausunto Vihdin hyvinvointisuunnitelmasta vuosille 2025–2029

Vihdin nuorisovaltuusto kiittää lausuntopyyntöä Vihdin hyvinvointisuunnitelmaan vuosille 2025–2029 ja lausuu seuraavaa. Nuorisovaltuusto kiittää valmistelijoita siitä, että tällä kertaa suunnitelma koostuu hyvin kerrotuista toimenpiteistä, mittareista ja vastuutahoista. Luonnos hyvinvointisuunnitelmasta sisältää monia toimia jotka edistävät lasten ja nuorten hyvinvointia sekä ovat kaikki lähestulkoon sellaisenaan kannatettavia. Nuorisovaltuusto katsoo, että hyvinvointisuunnitelmassa tulee näkyä mahdollisimman hyvin esimerkiksi nuorten yhteisöllisyyden tukeminen, liikkumisen lisääminen, turvallisuuden edistäminen ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistaminen.

Jotta kunnan nuoria koskeva toiminta on onnistunutta ja tehokasta, tulee toiminnan suunnittelussa ottaa myös nuorisönäkökulma huomioon. Nuorisovaltuusto on listannut seuraavaksi osaan hyvinvointisuunnitelmaan ehdotetuista toimenpiteistä ja mittareista kommentteja valmistelijoiden ja päättäjien tueksi. Nuorisovaltuusto on valmis vastaamaan lausunnosta herääviin kysymyksiin ja kommentoimaan muutenkin hyvinvointisuunnitelmaan.

Toimenpide: Kohtuuhintaisen vuokra-asuntorakentamisen aktivointi

Mittari: Käynnistyneet hankkeet ja valmistuneet vuokra-asunnot lkm

Vihdissä tapahtuu vuosittain suuri pudotus 19-20-vuotiaiden määrässä, kun kyseiset nuoret lähtevät opiskelemaan kaupunkeihin tai muuttavat muusta syystä pois kunnasta. Kohtuuhintainen asuminen on yksi toimenpiteistä, joilla voidaan edistää pito- ja vetovoimaa näiden nuorten osalta. Kohtuuhintainen asuminen yhdessä kohtuuhintaisen liikkumisen sekä lyhyiden matka-aikojen kanssa ovat merkittäviä tekijöitä, joilla nuorempia aikuisia saadaan pidettyä Vihdissä.

Nuorisovaltuusto konkretisoi toimenpidettä asettamalla toimenpiteeseen vuokra-asuntojen tavoitemäärän suunnitelmakaudella.

Toimenpide: Auraamisen lisääminen liikkumisen helpottamiseksi, tavoitteena ainakin Pajuniityn puistoalueen väylien auras talvisin

Nuorisovaltuusto pitää toimenpidettä hyvänä, mutta nostaa esille aurauksen tarpeen aikaisin aamulla, kun nuoret menevät kouluun. Auraamista tulee siis kunnassa tehostaa laajemmin ja tavoitteena tulee olla merkittävien teiden ja nuorten koulureittien auraaminen aikaisin aamulla ennen nuorten koulumatkoille lähtemistä.

Toimenpide: Uimarantojen fyysisen saavutettavuuden ja käytettävyyden parantaminen sekä virikkeellistäminen

Vihti nuorten silmin -kyselyiden tuloksissa nuoret ovat nostaneet esille hyppytorniin suunnittelemisen uimarannoille, kuten Myllylammelle. Myös Nummelassa asuville nuorille Nummelan alueen uimarantojen kehittäminen houkuttelevimmiksi ja saavutettaviksi.

Toimenpide: Lukemisen edistäminen kaikissa ikäryhmissä

LAUSUNTO 3.9.2025 - VIHDIR NUORISOVALTUUSTO

Nuorisovaltuusto pitää lukemisen edistämistä erittäin olennaisena ja vielä tärkeämpänä mitä nuoremasta lapsesta on kyseessä. Nuorisovaltuusto nostaisi myös mittariksi ammattilaisen asettaman mittarin siitä, kuinka paljon lapsista ja nuorista ovat sujuvia lukijoita.

Nuorisovaltuusto esittää selvitettäväksi/tavoitteeksi esimerkiksi, että kunnassa asetetaan luettujen sivujen tai kirjojen tavoitteet/suositukset alakouluihin ja jokaiselle oppilaalle.

Toimenpide: Hakeutuvien kirjastopalveluiden turvaaminen (kirjastoauto)

Nuorisovaltuusto kannattaa toimenpidettä. Toimenpiteen toteutuminen madaltaa kynnystä kirjojen lainaamiseen haja-asutusalueilla asuville ja edistää lukemista.

Kirjastoauton uusiminen on kallis satsaus, joten nuorisovaltuusto nostaa esille selvitettäväksi myös kirja-automaatit. Kirja-automaattien ajatuksena olisi toimia pieninä kirjastotoimipisteinä haja-asutusalueilla ja muissa Vihdin taajamissa, joissa kirjastopalvelua ei ole. Kirja-automaatteihin asukkaat voivat tilata toimitettavaksi lainatut kirjat sekä palauttaa käytön jälkeen kirjat samalle automaatille.

Toimenpide: Luodaan asukkaille mahdollisuuksia matalan kynnyksen kulttuurielämyksille

Mittari: Näyttelyiden lkm museolla, kirjastolla ja Galleria Pictorissa

Nuorisovaltuusto toivoo mittariksi myös katukuvassa esiintyvän taiteen määrän. Katukuvassa esiintyvä taide tuo yhteisöä lähemmäksi, tekee alueesta omaleimaisen ja tuo taiteen lähestyttävästi ja saavutettavasti esille. Katukuvassa esiintyvä taide on juuri matalan kynnyksen kulttuurielämys.

Toimenpide: Kouluissa ja päiväkodeissa syntyvän ylijäämäruoan hyödyntäminen ja hävikin välttäminen

Kouluissa ja päiväkodeissa syntyvän ruokahävikin välttämiseksi nuorisovaltuusto tahtoo peräänkuulluttaa nuorten osallisuuden tärkeyden, kun uusia ruokia suunnitellaan ruokalistoilta. Ruokalistat tulee olla myös joustavia muutoksille. Jos koulussa huomataan, jonkin ruoan menekien olevan huonoa, tulee ruoan tilalla testata muita vaihtoehtoja eikä odottaa seuraavaan ruokalistan päivityskertaan.

Kouluruoan on sopeuduttava nuorten makumuutoksille, mutta samalla ruokailut täytyy olla oppimistilanteita, joissa nuoret pääsevät tutustumaan erilaisiin ruokiin ja makuihin. Vihdissä on onneksi hyvä kouluruoka verrattuna naapurikuntien kouluruokiin ja Vihdissä osallistetaan mallikkaasti nuoria kouluruokien kehittämiseen. Nuorten keskuudessa on kuitenkin huomattu viimeisinä vuosina joidenkin kouluruokien laadun heikkenemistä.

Ylijäämäruoan osalta nuorisovaltuusto toivoisi kunnassa mahdollisuutta tarjota perheille ylijäämäruoan ostamista tai ylijäämäruoan lahjoittamista hyväntekeväisyyteen.

LAUSUNTO 3.9.2025 - VIHDIRIN NUORISOVALTUUSTO

Toimenpide: Ravitsemussuositusten mukaisen ruokailun ja välipalojen järjestäminen varhaiskasvatuksessa ja kouluissa

Nuorisovaltuusto pitää toimenpidettä tärkeänä parantamaan jaksamista koulussa. Ruokailussa tarjottujen leivät ja hedelmät voidaan jättää esimerkiksi

Toimenpide: Näytetään esimerkkiä terveellisiin elämäntapoihin - opettajat osallistuvat kouluruokailuun yhdessä oppilaiden kanssa

Nuorisovaltuusto näkee, että alakoulun osalta opettajan osallistuminen ruokailuun yhdessä oppilaan kanssa on tärkeää, jotta oppilas oppii oikeita ruokatapoja ja terveellisiä elämäntapoja. Alakoulujen osalta opettajat osallistuvatkin oppilaidensa ruokailuihin jo tällä hetkellä.

Kuitenkin yläkoulun osalta nuorisovaltuusto ei voimakkaammin kannustaisi opettajia osallistumaan kouluruokailuun yhdessä oppilaiden kanssa. Yläkoulun oppilaat eivät tarvitse yhtä paljon ohjeistusta ruokailuissa kuin alakouluikäiset. Opettajan läsnäolo ruokailussa voi myös ahdistaa nuoria ja hyvässä sekä huonossa mielessä vähentää oppilaiden välistä tietynlaista keskustelua.

On myös hyvä huomioda, että opettajat saavat oppituntien välissä omaa aikaa rentoutua, pitää taukoa ja keskustella kollegoiden kanssa. Onneksi kuitenkin toimenpide ei suoraan pakota opettajia osallistumaan kouluruokailuun oppilaiden kanssa, vaan se mahdollistetaan voimakkaammin LETU-ateriaalla.

Toimenpide: Mobiililaitteiden käyttöä rajataan kuntatasoisesti linjaten ja oppilaan ikätaso huomioiden koskien koulupäivää, aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä Harrastamisen Suomen mallin mukaista toimintaa

Nuorisovaltuusto pitää tärkeänä, että kouluilla on samanlaiset säännöt ja linjaukset koulun toiminnasta kunnanlaajuisesti, jotta oppilaat ovat keskenään tasa-arvoisessa asemassa asuinpaikasta ja koulusta riippumatta.

Nuorisovaltuusto nostaa esille, että koulujen säännöt laaditaan lähtökohtaisesti kouluilla kouluunyhteisöön sopiviksi ja oppilaita sekä vanhempia kuullen. Kuntatasoiset linjauksia tehtäessä tuleekin huomioda oppilaiden ja vanhempien oikeus tulla kuulluksi ja vaikuttaa. Esimerkiksi mikäli nuoret eivät tule kuulluksi toimintatapoja ja sääntöjä rakennettaessa voi syntyä epätoimivia käytänteitä, joita nuoret eivät omaksu. Myös valvontatyö voi lisääntyä ja käytänteeseen liittyviin asioiden käsittelyyn voi kulua tarkoitettua enemmän aikaa.

Toimenpide: Kunnostetaan yksi koulun piha vuodessa oppilaat osallistaen, tavoitearvona yksi koulu vuodessa

LAUSUNTO 3.9.2025 - VIHDIRIN NUORISOVALTUUSTO

Koulujen pihojen kunnostus tulee aloittaa heikoimmasta koulupihasta, jotta kaikilla on mahdollisuus kunnolliseen koulupihaan. Suunnitelmakausi on neljä vuotta, joten suunnitelmakauden aikana keretään kunnostaa neljä koulun pihaa.

Nuorisovaltuusto katsoisi hyväksi tavoitetasoksi että suunnitelmakaudell kunnostetaan koulujen pihoja tietylle oppilasmäärälle, kuten 700 oppilalle. Nuorisovaltuusto katsoo myös tärkeänä, että pihaalueiden kunnostamisen ohella panostetaan viihtyisiin ja aktiivisuutta lisääviin sisätiloihin.

Toimenpide: Perusopetuksen liikuntavälitunnit jokaisessa koulussa

Nuorisovaltuusto kannattaa lämpimästi toimenpidettä. Esimerkiksi Kuoppanummen koululla on järjestetty nuorisopalveluiden kanssa oppilaiden keskuudessa suosittuja liikuntavälitunteja. Edellä mainitut liikuntavälitunnit ovat lisänneet nuorten liikkumista ja vähentäneet nuorten puhelimitse vietettyä aikaa. Nuorisovaltuusto toivoo, että osa perusopetuksen liikuntavälitunneista toteutetaan ohjattuna toimintana ja osa vapaana toimintana. Nuorisovaltuusto katsoo, että liikuntavälituntien suunnittelussa ja toteutuksessa tulee osallistaa oppilaskuntien hallituksia tai muuten koulun oppilaita.

Toimenpide: Oppituntien tauottaminen liikkumisen avulla

Nuorisovaltuusto kannattaa toimenpidettä, mutta esittää, että vastuutahona perusopetuksen lisäksi on myös lukio. Lukiossa oppitunnit ovat lähes kaksi kertaa yhtä pitkiä kuin peruskoulussa (lukiossa 75 minuuttia, peruskoulussa 45) ja tuntien tauotus

Toimenpide: Oppilaskuntien toimintaa tuetaan ja se mahdollistetaan kaikissa yksiköissä

Perusopetus- ja lukiolaki vaatii koulutuksen järjestää tukemaan ja mahdollistamaan oppilas- ja opiskelijakuntien toiminnan. Toimenpide on lain edellyttämä minimi. Nuorisovaltuusto on viimeisinä viitenä vuotena selvittänyt vuosittain yläkoulujen oppilaskuntien hallitusten toiminnan aktiivisuutta ja toimivuutta sekä palkinnut hallituksia hyvästä toiminnasta. Nuorisovaltuusto on myös järjestänyt hallituksille yhteisen koulutuspäivän vuosittain.

Nuorisovaltuusto katsoo, että vihtiläisten oppilas- ja opiskelijakuntien toimintaedellytysten toteutuminen tulee selvittää ja toimintaedellytykset tulee saada Vihdissä kuntoon. Tämän jälkeen Vihdissä tulee lähteä oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa kehittämään oppilas- ja opiskelijakuntien toimintaa. Tavoitteena tulee olla sellainen toiminta, joka lisää kouluissa oppilaiden yhteisöllisyyttä, kouluviihtyvyyttä, vaikuttamismahdollisuuksia ja osallisuuden tunnetta.

Nuorisovaltuuston mielestä Vihdin tulee lapsimyönteisenä kuntana olla hyvän oppilas- ja opiskelijakuntien toiminnan osalta kärkikunta vuonna 2029.

Toimenpide: Ryhmätyöt 7. luokkien alussa

LAUSUNTO 3.9.2025 - VIHDIRIN NUORISOVALTUUSTO

Nuorisovaltuusto pitää tärkeänä, että Ryhmytyksen tulee jatkaa pidempään kuin vain 7. luokkien alussa. Luokkien ja vuositasojen välistä ryhmytyksestä tulee yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistämiseksi sekä oppilaiden välisen kiusaamisen ja häirinnän vähentämiseksi lisätä nykyistä enemmän.

Nuorisovaltuusto katsoo myös, että yhteiskouluissa tulee selvittää onko alakoulusta siirtyvä luokka hyvä sekoittaa muiden luokkien kanssa vai jatkaa samalla luokalla yläkouluun. Tämä tulee tehdä oppilaita kuullen, jotta hyvät ryhmädynamiikat ja yhteisöllisyys saadaan säilytettyä.

Toimenpide: Hyvinvoinnin vuosikellon hyödyntäminen

Nuorisovaltuusto katsoo, että suunnitelmallisen hyvinvointi- ja yhteisöllisyyden tekemiseksi, myös peruskouluissa tulisi miettiä hyvinvoinnin vuosikellon hyödyntämistä.

Toimenpide: Yhteisöön kuulumisen tunteen lisääminen. Opiskelijoiden osallistaminen.

Nuorisovaltuusto kuten lausunnon aloituksessa totesi, pitää erityisen tärkeänä nuorten yhteisöllisyyttä ja yhteisöllisyyden edistämistä. Nuorisovaltuuston mielestä toimenpide tarvitsee konkretiaa ja mittariksi tulisi asettaa jokin muu kuin toteutunut / ei toteutunut. Miten mitataan yhteisöön kuulumisen lisääntymisen toteutumista?

Toimenpide: Päätösten ennakkovaikutusten arvioinnin vakiinnuttaminen kaikissa palvelukeskuksissa

Mittari: Ennakkovaikutusten arviointeja toteutunut vuodessa (lkm)

Mittariksi lisättävä käsiteltyjen asioiden määrä verrattuna toteutettuihin ennakkovaikutusten arviointeihin vuodessa. Toteutuneiden ennakkovaikutusten arviointien vuodessa ei kerro todellisuudessa

Kunnassa voitaisiin tehdä vuodessa esimerkiksi 10 000 asiasta päätös ja vaikutusten arviointi 100 asiasta (1%). Tai kunnassa voitaisiin tehdä vuodessa esimerkiksi 1 000 asiasta päätös ja vaikutusten arviointi 100 asiasta (10 %)

Toimenpide: Lasten osallisuutta tukevan vaikuttamiskanavan perustaminen

Nuorisovaltuusto näkee, että lasten osallisuutta tukeva vaikuttamiskanava voi tukea lapsia kasvamaan vaikuttajiksi, perustelemaan asioita ja ymmärtämään vaikuttamisen merkityksen. Nuoresta pitäen vaikuttamiseen innostuneet nuoret voivat lisätä myös kiinnostusta nuorisovaltuustoa kohtaan ja kasvattaa nuorisovaltuustovaaleissa ehdokkaiden määrää.

Nuorisovaltuuston ehdotuksia lisätoimenpiteiksi

Toimenpide: Talvikunnossapidon parantaminen ja lisääminen

LAUSUNTO 3.9.2025 - VIHDIR NUORISOVALTUUSTO

Nuorisovaltuusto esittää, että kunnassa panostettaisi enemmän hiekoitukseen ja teiden talvikunnossapitoon. Nummelanharjun koulun oppilaskunta ja Vihdin lukion opiskelija on nostanut esille Nummelanharjun koulun ja Vihdin lukion alueen huonon talvikunnossapidon. Alueella kävelyteiden jyrkät mäkiosuudet jäätyvät talvisin ja muuttuvat erittäin liukkaiksi suuren käyttäjämäärän takia. Oppilas- ja opiskelijakuntien mukaan liukkaat kävelytiet aiheuttavat liukastumisia, tapaturmia ja myöhästymisiä koulusta.

Toimenpide: **Kouluja ohjeistetaan käyttämään vähemmän älylaitteita oppituntien aikana**

Nuorisovaltuusto esittää, että kunnassa linjataan ja keskustellaan yhteisesti muiden älylaitteiden kuin puhelinten käytöstä peruskoulujen oppitunneilla. Nuorisovaltuuston mielestä on ristiriitaista kieltää kouluissa puhelimen käyttö, mutta samalla mahdollistaa muiden älylaitteiden kuten tietokoneiden käyttö tunneilla. Opettaja ei pysty valvomaan jokaista oppilasta tunnilla, jossa käytetään tietokoneita. Oppilaan valvonnan hankaluus, mahdollistaa oppilaille oppitunnin sisällön kannalta väärin sivustojen käytön ja oppitunnin ohjeiden laiminlyönnin, kuin jopa puhelimet.

Toimenpide: **Oppilas- ja opiskelijakuntien taloudellisen toiminnan varmistaminen**

Nuorisovaltuusto esittää, että kunta ottaa lainmukaisen vastuun oppilaskuntien taloudellisen toiminnan ja toimintaedellytysten varmistamiseksi.

Toimenpide: **Koulussa täytetyt kyselyt**

Nuorisovaltuusto katsoo, että kuntatasoisesti on linjattava tai yhteistä keskustelu on käytävä siitä mitkä kyselyt on tärkeä täyttää kouluissa ja missä kohtaa lukuvuotta. Oppilaille tulee lukuvuoden aikana koulusta ja luokasta riippuen runsaasti vastattavia kyselyitä ja kyselyissä toisinaan kysytään samantyyllisiä tai samoja kysymyksiä. Runsas kyselyiden määrä heikentää oppilaiden halukkuutta vastata kyselyihin kattavasti tai vastata kyselyyn lainkaan.

Esimerkiksi tärkeät kouluterveyskyselyt ja Vihti nuorten silmin -kyselyt ovat sellaisia kyselyitä, jotka tulee täytyä koulussa ja joiden vastausprosentit tulee olla 100% tai vähintäänkin lähellä 100%, kun taas muiden kyselyiden osalla tulee arvioida onko kyselyn teettäminen järkevää kouluissa.

Nummelassa 3.9.2025

Vihdin nuorisovaltuuston puolesta

nuorisovaltuuston puheenjohtaja Andreas Dimitriou

nuorisovaltuusto.vihti@gmail.com